

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

Dumitra RADU

Alina PERȚEA

MUZICĂ ȘI MIȘCARE

MANUAL PENTRU CLASA A III-A
SEMESTRUL AL II-LEA

Manualul (48 de pagini) a fost elaborat în conformitate cu programa școlară pentru disciplina **MUZICĂ ȘI MIȘCARE – Clasa a III-a**, aprobată prin Ordin al ministrului nr. 5003/02.12.2014.

Numărul de telefon european de asistență pentru copii: **116.111**

Siguranța copiilor pe Internet

031.80.80.000
www.helpline.sigur.info

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice.

Manualul școlar a fost aprobat prin Ordinul ministrului educației naționale și cercetării științifice, în urma evaluării, și este realizat în conformitate cu programa școlară aprobată prin Ordinul ministrului educației naționale nr. 5003/02.12.2014.

Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit, atât în format tipărit, cât și în format digital.

Inspectoratul școlar

Școala / Colegiul / Liceul

Referenți: Profesor muzică grad I, Profesor metodist ISMB- specialitatea educație muzicală - Valentina Gavrilă
Profesor învățământ primar grad I - Mihaela Ada Radu

Redactare: Adrian Crețu

Ilustrare: Arhiva Aramis, Shutterstock.com

DTP: Liviu Perțea

Corectură: Gabriela Ilincioiu

Culegere: Georgeta Haralambie

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Manual Muzică și mișcare, clasa a III-a, semestrul 2,
Dumitra Radu - București : Aramis Print, 2015

ISBN General: 978-606-706-289-2
Vol. 2: 978-606-706-293-9

82-93-3=13.1

ISBN General: 978-606-706-289-2
Vol. 2: 978-606-706-293-9

Copyright © 2015 Aramis Print s.r.l. toate drepturile rezervate

Aramis Print s.r.l. • Redacția și sediul social:
B-dul Metalurgiei nr. 46-56, cod 041833,
sector 4, București, O.P. 82 – C.P. 38
Tel.: 021.461.08.10/14/15; fax: 021.461.08.09/19;
e-mail: office@edituraaramis.ro; office@megapress.ro
Departamentul desfacere: tel.: 021.461.08.08/12/13/16
fax: 021.461.08.09/19; e-mail: desfacere@edituraaramis.ro

www.megapress.ro

Tipărit la MEGApres holdings s.a.

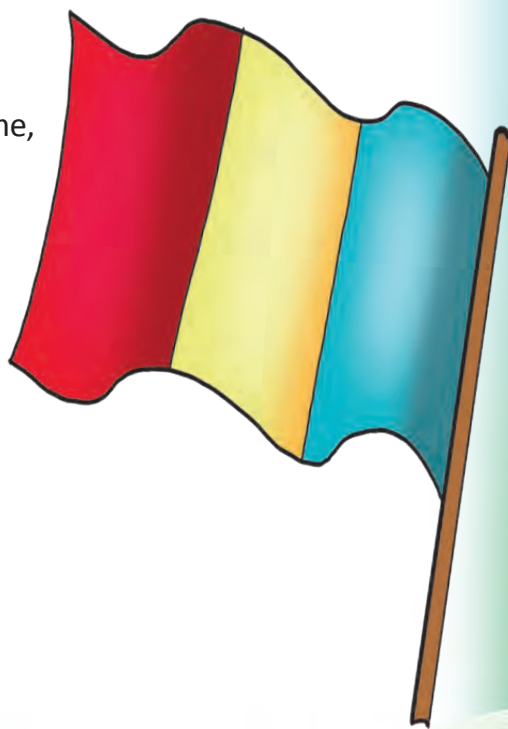
Deșteaptă-te, române!

Muzica: după Anton Pann

mf

1. Deș - teap - tă-te, ro - mâ - ne, din som - nul cel de moar - te în
ca - re te-a-dân - ci - ră bar - ba - rii de ti - rani, bar - ba - rii de ti - rani! A -
cum ori ni - cio - da - tă cro - ieș - te-ți al - tă soar - tă, La ca - re să se-n -
chi - ne și cru - zii tăi duș - manii, și cru - zii tăi duș - mani.

2. Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume,
Triumfător în lupte, un nume de Traian.
3. Priviți mărețe umbre: Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți.
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate, ori moarte!” strigă toți.
4. Preoți cu crucea-n frunte! Căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate, și scopul ei prea sfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

UNITATEA	TITLUL LECȚIEI	COMPETENȚE GENERALE ȘI SPECIFICE	CONȚINUTURI	NR. PAG.
4. ELEMENTE DE LIMBAJ MUZICAL (1)	14. Sunete din mediul înconjurător 15. Sunete muzicale vocale/instrumentale 16. Timbrul 17. Durata sunetelor (lungi/scurte). Ritmul 18. Dinamica. Nuanțe (tare, încet, mediu) Recapitulare Evaluare	<p>1. Receptarea unor cântece pentru copii și a unor elemente simple de limbaj muzical</p> <p>1.2. Sesizarea diferențelor de înălțime și durată între sunete, în audiția unor fragmente muzicale</p> <p>2. Interpretarea de cântece pentru copii, cu mijloace specifice vârstei</p> <p>2.1. Cântarea individuală, în mici grupuri, în colectiv, cu asocierea unor elemente de mișcare și a acompaniamentului instrumental</p> <p>3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și mișcării, individual sau în grup</p> <p>3.1. Manifestarea unor reacții, emoții, sentimente sugerate de fragmente muzicale</p> <p>3.2. Exprimarea prin mișcări corporale a unor lucrări/fragmente muzicale</p>	<p>Elemente de limbaj muzical</p> <p>Ritmul – sunete lungi/scurte</p> <p>Timbrul – sunete din mediul înconjurător, sunete muzicale vocale/instrumentale</p> <p>Dinamica (nuanțe)</p>	6 7 8 10 12 15 16
5. ELEMENTE DE LIMBAJ MUZICAL (2)	19. Înălțimea sunetelor muzicale 20. Portativul. Cheia SOL 21. Sunetul și nota SOL 22. Sunetul și nota MI 23. Sunetul și nota LA 24. Sunetul și nota DO ₁ 25. Sunetul și nota DO ₂ 26. Sunetul și nota RE 27. Sunetul și nota FA 28. Sunetul și nota SI 29. Gama DO Recapitulare Evaluare	<p>1. Receptarea unor cântece pentru copii și a unor elemente simple de limbaj muzical</p> <p>1.3. Corelarea înălțimilor de note cu notația muzicală</p> <p>2. Interpretarea de cântece pentru copii, cu mijloace specifice vârstei</p> <p>2.1. Cântarea individuală, în mici grupuri, în colectiv, cu asocierea unor elemente de mișcare și a acompaniamentului instrumental</p> <p>2.2. Utilizarea notației înălțimilor sunetelor în însușirea unor cântece</p> <p>3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și mișcării, individual sau în grup</p> <p>3.1. Manifestarea unor reacții, emoții, sentimente sugerate de fragmente muzicale</p> <p>3.2. Exprimarea prin mișcări corporale a unor lucrări/fragmente muzicale</p>	<p>Elemente de limbaj muzical</p> <p>Melodia - diferențierea înălțimilor sunetelor, elemente de notație – portativ, cheie sol, note de la DO₁ la DO₂</p>	18 20 23 25 27 29 31 33 35 37 39 41 42

Unitatea 4

Elemente de limbaj muzical (1)

Ce vei reuși?

- Vei afla ce sunt sunetele și cine le produce.
- Vei învăța despre sunetele muzicale vocale și instrumentale.
- Vei descoperi ce sunt timbrul și ritmul muzical, ce reprezintă dinamica în muzică și ce sunt nuanțele.
- Vei afla despre viața și activitatea unor mari muzicieni.
- Vei audia melodii din repertoriul internațional.

Sunete din mediul înconjurător

OBSERVĂM

- Imitați sunetele produse de ființe sau de lucruri și auzite de copil.
- Care dintre ele sunt plăcute? Care ne deranjează auzul?

Uuuuu!...

Bing!

Tiiiii!...

Vuuuu!...

Bum! Bum!

Mac! Mac!

Bang!

Tic-tac

Cri! Cri!

Tra-la-la-la

REȚINEM!

• Tot ce se aude în jurul nostru poartă numele de **sunete**. Unele sunete plăcute auzului pot fi produse de animale. Alte sunete plăcute sunt produse de instrumente muzicale și de vocea umană cultivată și se numesc *sunete muzicale*. Însă unele sunete pot fi neplăcute auzului nostru și sunt denumite *zgomote*.

Sunete muzicale vocale/instrumentale

OBSERVĂM

- Cum își adoarme mama copilul? Cântați și voi cu mama!
- Ce fac persoanele din a doua imagine? Imaginați-vă că participați la o aniversare. Cântați și voi cântece specifice.

Na- ni! Na- ni!

Muți ani trăiască!
Muți ani trăiască!
La mulți ani!

REȚINEM!

- Oamenii cântă adesea. Ei se folosesc de vocea lor, emit o succesiune de sunete cu înălțimi și durate diferite ce formează o melodie.

- Ce fac oamenii din imagine?

REȚINEM!

- Există oameni care și-au cultivat vocea și cântă în mod organizat (solo, în grup vocal sau cor) pentru a-i relaxa pe cei din jur prin calitățile vocale pe care le au.

- Ce observați? Ce instrumente recunoașteți?

REȚINEM!

- O melodie poate fi interpretată nu numai vocal, ci și instrumental. Orchestra este un ansamblu de instrumente, fiecare având sunetul său specific, ce interpretează diferite melodii.

Timbrul

• Ascultați o melodie cântată pe rând, astfel:

- de diferite voci (copii, bărbați, femei)
- un cor și un solist
- la pian, la vioară

• Prin ce se deosebesc melodiile ascultate de voi?

Fiecare voce sau instrument are o sonoritate proprie, numită **timbru**, prin care se deosebește de celelalte.

După timbru, vocile se diferențiază în voci de adult (femei și bărbați) și voci de copii. Instrumentele au și ele timbre diferite.

Omul poate cânta cu vocea sau la un **instrument** singur (solo) sau în ansamblu (duet, trio, cor pentru voci sau orchestră pentru instrumente).

Corul poate interpreta o melodie singur sau împreună cu un solist.

1. Cântați în cor cântecul *Furnicuța*. Alegeți un băiat care să interpreteze rolul greierului și o fetiță care să reprezinte furnica. Corul va cânta versurile povestitorului.

Furnicuța (după auz)

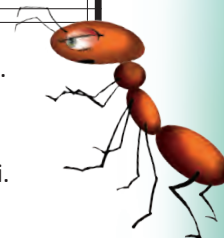
Muzica și versurile: D.D. Stancu

- Fur - ni - cu - ța, toa - tă va - ra, de cu zori și pâ - nă sea - ra,
- Gre - ie - rul, a - șa se spu - ne, A cân - tat me - reu pe stru - ne,
- A por - nit a - tunci, fu - gu - ța, la cu - mă - tra fur - ni - cu - ța:
- Hei, ve - ci - ne, toa - tă va - ra Ți - ai tre - cu - t - o cu vi - oa - ra.

A că - rat și - a tot că - rat, Ca să ai - bă de ier - nat.
Dar când ge - rul a ve - nit, Ni - ciun bob n - a mai gă - sit.
Măi, cu - mă - tră, nu zi ba! Dă - mi un bob din trais - ta ta.
Iar a - cu - ma ce so - coți? Sal - tă - n ho - ră da - că poți.

2. Apăsați pe clapele unui pian. Trageți arcușul pe corzile unei viori. Cum este timbrul acestui instrument comparat cu cel al pianului?

Joc muzical

Un elev legat la ochi trebuie să ghicească instrumentul cu care va cânta învățătorul sau vocea colegului care cântă. Cel care ghicește mai repede este câștigător.

3. Intonați următorul cântec astfel: prima strofă o vor cânta fetele, iar a doua, băieții.
Remarcați diferența de timbru dintre vocile fetelor și cele ale băieților.

Pârâiaș, pârâiaș

Versuri: Ion Serebreanu

(după auz)

Muzică: Dimitrie Cuclin

1. Pâ - râ - iaș, pâ - râ - iaș, Mult ești ve - sel și poz-naș,
2. Sunt gră - bit, sunt gră - bit, Să a - jung un râu ves - tit,
Un - de fugi a - șa de - gra - bă, Fi - ri - cel de bum - bă - cel?
Să port șle - puri și va - poa - re, Ta - re, ta - re sunt gră - bit.

AUDIȚIE

Ascultați piesa **Humoresca**, de Antonín Dvořák.

LECTURĂ

Antonín Dvořák

S-a născut în 1841, în Cehia, în Nelahozeves. Crește în atmosfera satului natal și din fragedă pruncie cântă, alături de copiii țăranilor, melodii populare și cântece bisericesti.

Este atras de dansul tinerilor de la țară, care îi va influența cariera muzicală. După terminarea studiilor în satul natal, se va muta în orașelul Zlonice, unde va studia pianul, vioara și viola, precum și teoria muzicii și canto vocal. Va compune nenumărate piese muzicale, unele pe teme populare și de dans. A încetat din viață la Praga, în anul 1904.

Humoresca este o piesă muzicală instrumentală având caracter umoristic, glumeț și sprinten.

4. Căutați informații despre modul în care muzica influențează viața plantelor și a animalelor.

Durata sunetelor (lungi/scurte). Ritmul

OBSERVĂM

- Reproduceți sunetele produse de obiectele sau de animalele de mai jos.
- Care sunete sunt mai lungi și care sunt mai scurte?

Toc! Toc!

Cri! Cri!

SUNETE SCURTE

Cirip! Cirip!

Miau!

SUNETE MEDII

Uuuuuuu!

Tiiiiiiii!

SUNETE LUNGI

REȚINEM!

Durata unui sunet înseamnă timpul în care el este executat. Unele sunete pot fi mai lungi, altele, mai scurte.

- Imitați sunetul produs de un ceas de masă.
- Comparați durata sunetelor produse de ceas. Ce observați? Cum sunt distanțele de timp dintre sunete?

Tic, tac,
tic, tac.

REȚINEM!

Sucesiunea organizată a duratelor reprezintă **ritmul**. **Ritmul muzical** înseamnă succesiunea organizată a duratei sunetelor și a pauzelor.

În muzică, **ritmul** dă melodiilor energie, mișcare și vioiciune.

- Citiți pe silabe următoarele versuri. Care sunt silabele pe care le-ați citit mai accentuat (mai apăsat)? Dar cele neaccentuate (mai puțin apăsat)?

– Cé te lé-geni, có-dru-le,
Fă-ră plóa-ie, fă-ră vânt,
Cú cren-gí-le lá pă-mânt?

REȚINEM!

În poezie, ritmul este dat de silabe, care sunt accentuate și neaccentuate.

EXERSĂM

1. Cântați după auz cântecul *Ceasul* și urmăriți ritmul.

Ceasul (după auz)

Muzica: Al. Voevidca

1. Tic, tac, tic, tac, ba - te cea - sul ne-n - ce - tat,
2. Tic, tac, tic, tac, zi - ce cea - sul tot me - reu,
3. Tic, tac, tic, tac, cea - sul nu ba - te-n - za - dar,

Scoa - lă - te, co - pi - le, vre - mea-i de-n vă - țat.
Vre - mea tre - ce iu - te, iu - te, cum bat eu.
Cel ce nu în - va - ță nu e bun șco - lar.

2. Cântați cântecul *Foaie verde busuioc*. Învățați câțiva pași de dans și marcați ritmul prin bătaia cu piciorul în podea.

Foaie verde busuioc (după auz)

Muzica: Ion D. Vicol

1. Foa - ie ver - de bu - su - ioc, Tra, la, la, la, la, Toți flă - că - ii vin la joc, Tra, la, la, la,
2. Ci - ne ros - tul și - a - m - pli - nit, Tra, la, la, la, la, Joa - că și e fe - ri - cit, Tra, la, la, la,

la, Tra, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la,
la, Tra, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la.

REȚINEM!

În dans, ritmul este marcat prin pași și prin diferite gesturi ale mâinilor, ale corpului.

În muzică, ritmul este dat de îmbinarea diferitelor durate ale sunetelor (lungi, scurte) cu accente și pauze.

Dinamica. Nuanțe (tare, încet, mediu)

OBSERVĂM

- Care dintre cele două cântece de mai jos trebuie cântat mai tare și care mai încet?
- Ce exprimă un cântec intonat mai tare?
- De ce cântecele de leagăn se cântă mai încet?

Armata noastră

(după auz)

Muzica: Constantin Zamfir

Marș

1. Pri - viți, co - pii, trom - pe - ta su - nă, Os - ta-șii-n rân - duri se a - du - nă
2. Pe cei ce vor să ne ro - beas-că Și li - ber - ta - tea s-o ră - peas-că,

Și tre-ce-n su - net de fan - fa - ră Ar - ma - ta noas - tră po - pu - la - ră.
Ar - ma - ta noas - tră lup - tă - toa - re Îi va zdro - bi, bi - ru - i - toa - re.

Cântec de leagăn

(după auz)

Muzica și versurile: Corneliu Mereș

1. În pă - tu - țul cel fru - mos, — Co - pi - la - șul s-a cul - cat; — Stă fru - mos a -
2. le - pu - ra - șul, pă - pu - și - ca, Că - țe - lu - șul și pi - si - ca Stau din joc și-au
3. Dorm și flori și pă - să - re - le, Dorm și gă - ze mi - ti - te - le, Noap - tea s-a lă -

co - pe - rit, Doar - me că e o - bo - sit. Na - ni, na - ni, na - ni, pu - i - șor.
a - ți - pit, Că e o - ra de dor - mit. Na - ni, na - ni, na - ni, pu - i - șor.
sat u - șor, Dra - gul ma - mei pu - i - șor. Na - ni, na - ni, na - ni, pu - i - șor.

- Cântați potrivit de tare cântecul *Arici, pogonici*.

Arici, pogonici

(după auz)

Din folclorul copiilor

mf

1. Frun - ză ver - de trei a - glici, A - rici, po - go - nici, A - rici, a - rici, po - go - nici,
 2. Cu cer - cei de ghi - o - cei, A - rici, po - go - nici, Cu măr - gele de sur - ce - le,
 3. Frun - ză ver - de zăr - ză - rel, A - rici, po - go - nici, A - ri - ciul e mi - ti - tel.

A - rici, po - go - nici. Hai la moa - ră de te - n - soa - ră, A - rici, po - go - nici,
 A - rici, po - go - nici. Cu pan - glici de sfârc de bici, A - rici, po - go - nici,
 A - rici, po - go - nici. Mor co - pi - ii du - pă el, A - rici, po - go - nici,

Și ia fa - ta lui Ci - coa - ră. A - rici, po - go - nici.
 Cu pa - puci de coji de nu - ci. A - rici, po - go - nici.
 Că e mic și giu - bu - șel. A - rici, po - go - nici.

REȚINEM!

Cântecele se deosebesc între ele prin **tăria** cu care sunt interpretate. Această tărie poartă numele de **dinamică** sau **nuanță**.

La începutul cântecului sau pe parcursul lui se scriu anumite cuvinte, numite *termeni de nuanță*, care indică modul de intensitate (tărie) cu care va fi interpretată melodia. Acestea sunt: **încet**, **tare**, **potrivit de tare**.

Știați că...?

În muzică sunt folosite unele cuvinte de origine italiană care indică intensitatea cu care vor fi interpretate cântecele.

Piano (*p*) → încet

Fortissimo (*ff*) → foarte tare

Forte (*f*) → tare, puternic

Mezzo piano (*mp*) → potrivit de încet

Pianissimo (*pp*) → foarte încet

Mezzo forte (*mf*) → potrivit de tare

- Realizați o listă de titluri de cântece care se interpretează potrivit de tare.

EXERSĂM

- Interpretați cântecul de mai jos întâi mai încet, apoi mai tare și potrivit de tare. Care dintre aceste nuanțe i se potrivește mai bine?

Melcul supărat (după auz)

Din folclorul copiilor,
după George Breazul

1. Vi - ne mel - cul su - pă - rat, — O fur - ni - că I - a piș - cat. —
2. Mel - cul stri - gă - n gu - ra ma - re: „Nu te mai pră - ji la soa - re,
Și cum vi - ne pâș, pâș, pâș, În - tâl - neș - te - un că - ră - buș.
Du - te - n - co - lo! Nu - mi sta - n drum, Că te iau în coar - ne - a - cum!“

REȚINEM!

Sunetele muzicale au următoarele caracteristici:

1. **durata** (sunete lungi, scurte).
2. **timbrul** (sonoritatea proprie a vocilor sau a instrumentelor).
3. **intensitatea** (nuanțe) (încet, tare, potrivit).
4. **înălțimea** (sunete înalte/subțiri, joase/groase).

AUDIȚIE

Ascultați **Simfonia Surpriza**, partea a II-a, de Joseph Haydn.

Joseph Haydn

LECTURĂ

S-a născut în Austria, în localitatea Rohrau, în anul 1732. Încă de mic a fost atras de muzică, învățând să cânte la vioară, clavecin și țiteră de la tatăl său. La vârsta de șapte ani, începe la Viena Școala pentru coriști de la Catedrala Sfântului Ștefan. Își continuă studiile muzicale dând dovadă de un deosebit talent.

Compune multe simfonii, cvartete (lucrare pentru patru interpreți), sonate pentru pian, concerte pentru instrumente (vioară, pian, violoncel etc.) și alte lucrări. El este autorul melodiei imnului național al Germaniei, ce a fost introdus într-o lucrare cu numele de „Cvartetul imperial“. S-a remarcat și ca dirijor.

A murit în 1809, la Viena (Austria).

Recapitulare

1. Imitați sunete din mediul înconjurător produse de:

- elicopter; sonerie; vapor; tobă; cățel; cocoș.

2. Potrivți imaginile cu denumirile.

Duet

Orchestra

Cor

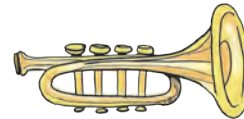

Solist

3. Ce denumire poartă grupul din desen?

4. Recunoașteți instrumentele prezentate mai jos.

5. Răspundeți la întrebări.

- Ce este durata unui sunet?
- Ce reprezintă ritmul muzical?
- Cum este ritmul prezentat în dans?
- Dar în muzică?
- Ce indică termenii de nuanță care se scriu la începutul unui cântec sau pe parcursul lui?

6. Învățați să intonați cântecul *Piticii*. Cântați-l:

- încet;
 - tare, puternic;
 - foarte încet.
- Însotiți cântecul de mișcări ale corpului.

Piticii (după auz)

1. Noi sun - tem pi - ti - cii, Pi - ti - cii voi - ni - cii,
2. Mer - gem în pă - du - re, Un - de - s fragi și mu - re,

Pi - ti - cii bă - bo - șii, Cu scu - fi - țe ro - șii.
Pă - sări fru - mu - șe - le, Să zbu - răm ca e - le.

Evaluare

1. Copiați pe caiet și completați tabelul.

	Sunete muzicale	Zgomote
Cine le produce

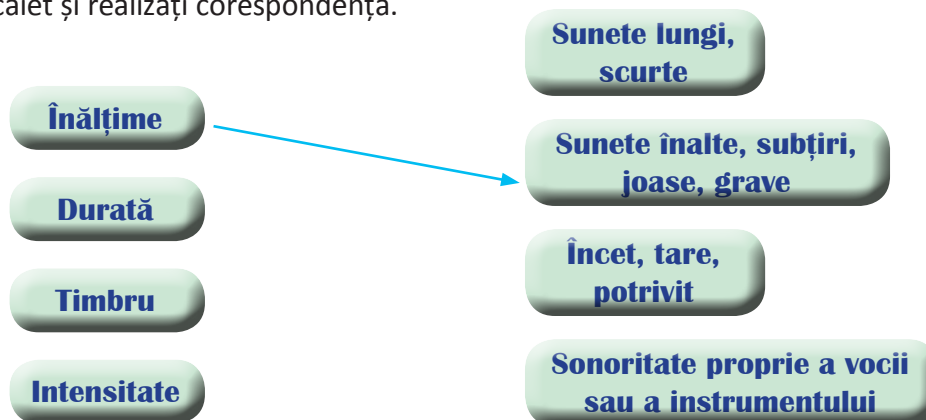
2. Completați, după ce ați transcris pe caiet, spațiile libere.

- Succesiunea de sunete cu înălțimi și durate diferite formează o
- Grupul mare de oameni care interpretează o melodie se numește
- Un ansamblu de instrumente care interpretează o melodie se numește

3. Denumiți instrumentele.

4. Copiați pe caiet și realizați corespondența.

5. Alegeți varianta corectă.

Ritmul muzical se referă la:

- A. durata sunetelor, B. înălțimea sunetelor, C. tăria sunetelor.

Exercițiul	FB	B	S
1	toate răspunsurile corecte	trei răspunsuri corecte	două răspunsuri corecte
2	trei propoziții completate corect	două propoziții completate corect	o propoziție completată corect
3	trei instrumente denumite corect	două instrumente denumite corect	un instrument denumit corect
4	patru corespondențe corecte	trei corespondențe corecte	două corespondențe corecte
5	varianta corectă	—	—

Unitatea 5

Elemente de limbaj muzical (2)

Ce vei reuși?

- Vei afla ce este o melodie.
- Vei diferenția și vei marca, prin mișcarea mâinii, înălțimea sunetelor muzicale.
- Vei afla ce sunt portativul și cheia SOL.
- Vei recunoaște notele muzicale scrise pe portativ.
- Vei scrie pe portativ notele muzicale învățate.

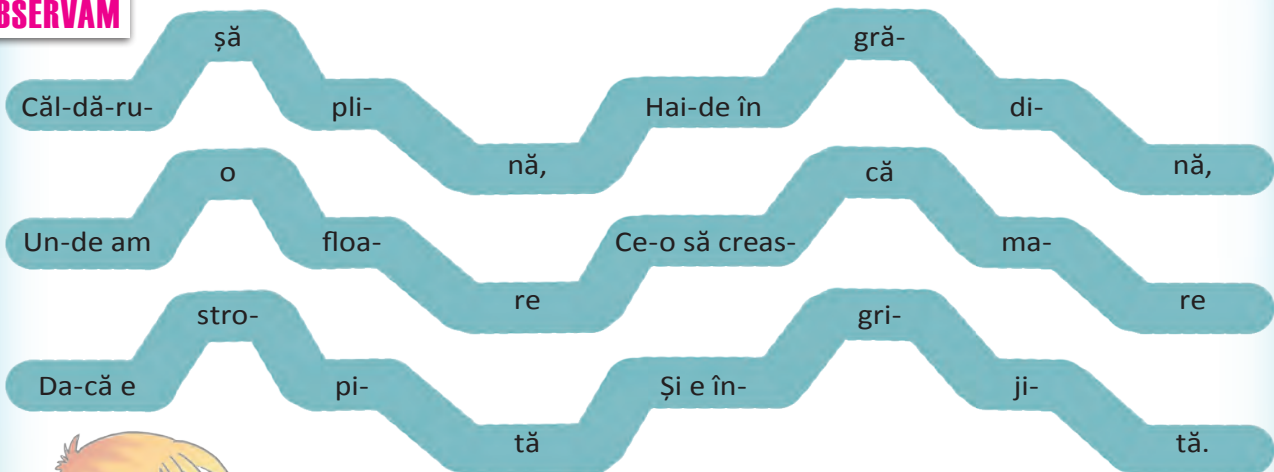

Înălțimea sunetelor muzicale

- Cântați cântecul *Căldărușă plină* și observați sunetele înalte (acute) și pe cele joase (grave).

OBSERVĂM

Căldărușă plină (după auz)

Din folclorul copiilor

1. Căl - dă - ru - șă pli - nă, Hai - de în gră - di - nă,
2. Un - de am o floa - re Ce-o să creas - că ma - re
3. Da - că e stro - pi - tă Și e în - gri - ji - tă.

REȚINEM!

Melodia este o succesiune de sunete muzicale, îmbinate după regulile ritmului, cu sau fără cuvinte.

Sunetele muzicale pot fi **înalte** (acute), **joase** (grave) sau **mijlocii** (potrivite). Așadar, fiecare sunet muzical are o **înălțime**.

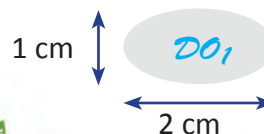

EXERSĂM

P
O
R
T
O
F
O
L
I
U

1. Intonați cântecul *Căldărușă plină* cu întreaga clasă, pe grupe de elevi și individual. Marcați cu mâna înălțimea sunetelor.

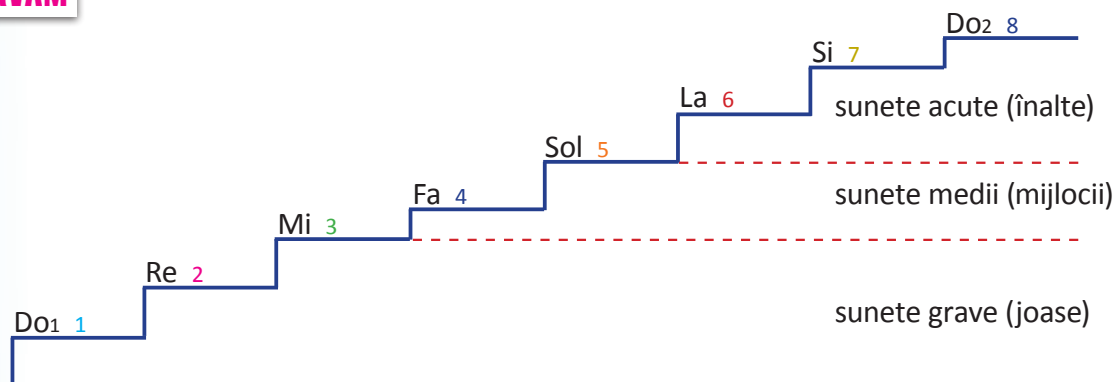
2. Realizați, din carton, 8 ovale colorate diferit, de 2 cm pe 1 cm. Notați, pe fiecare, denumirea: DO₁, RE, MI, FA, SOL, LA, SI, DO₂. Folosiți aceste ovale pentru a reda înălțimea sunetelor muzicale.

OBSERVĂM

- Priviți scara muzicală și veți înțelege mai ușor înălțimea sunetelor muzicale.
- Observați sunetele grave (joase), medii (mijlocii) și acute (înalte).

REȚINEM!

- Scara muzicală vă indică cele opt sunete muzicale așezate în ordinea înălțimii lor. Ea este formată din opt trepte, pe fiecare treaptă fiind câte un sunet (DO₁, RE, MI, FA, SOL, LA, SI, DO₂).

EXERSĂM

3. Cântați melodia *Cărăbușe* și observați înălțimea sunetelor.

bu - șe, ti - ne-oi riș - cu-

Că - ră - că - ră - Eu din fa - ce - a - O mo - ță de

Mi buș, cuș vânt.

Cărăbușe (după auz)

Din folclorul copiilor

1. Că - ră - bu - șe, că - ră - buș,
2. Eu din ti - ne-oi fa - ce-a - cuș
3. O mo - riș - cu - ță de vânt.

4. Marcați, prin mișcări ale palmei, înălțimea sunetelor.

Portativul. Cheia SOL

OBSERVĂM

- Ascultați cântecul *Sunt român* intonat de învățător.
- Din ce este alcătuită melodia?
- Observați semnele prin care sunt reprezentate în scris sunetele muzicale.

Sunt român

(după auz)

Muzica: G. Breazul și N. Saxu

1. Sunt ro - mân, ro - mân voi - nic, — Tra, la, la, la.

Și n-am fri-că de ni-mic, Tra, la, la, la. Ro-mâ-ni-a-i ța-ra mea,

Tra, la, la, la. Drag mi-e să tră - iesc în ea, — Tra, la, la, la.

2. Măi, dușmane, te păzește,
Tra, la, la, la.
Că românul nu glumește,
Tra, la, la, la.
Nu te-atinge de hotare,
Tra, la, la, la.
Că sărim cu mic, cu mare,
Tra, la, la, la.

EXERSĂM

1. Intonați cântecul *Sunt român* cu întreaga clasă, pe grupe de elevi și individual.
2. Marcați cu mâna înălțimea sunetelor.

3. Căutați informații despre istoria portativului și a notelor muzicale. Realizați, pe o fișă, o scurtă prezentare a acesteia.

Sunetul este ceea ce se aude.

În vorbire, sunetele așezate într-o anumită ordine pot forma silabe și cuvinte. Ele sunt reprezentate în scris prin litere.

În muzică, sunetele așezate într-o anumită ordine dau naștere unor melodii.

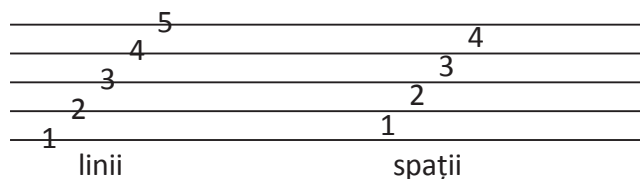
Sunetele muzicale sunt caracterizate prin:

- durată (lungi, scurte, potrivite);
- înălțime (joasă, înaltă);
- intensitate (tare, încet);
- timbru (produs de vocea omului sau de instrument).

Sunetele muzicale sunt reprezentate în scris prin **note muzicale**. Acestea se scriu pe portativ.

Portativul este format din cinci linii paralele, orizontale, egal depărtate între ele, și patru spații.

Atât liniile, cât și spațiile dintre acestea se numără de jos în sus.

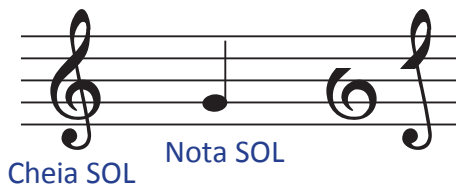

Notele muzicale se scriu atât pe linii, cât și pe spațiile portativelor.

La începutul unui portativ pe care urmează să scriem notele muzicale se notează, de obicei, **cheia SOL**.

Acesta este un semn grafic folosit în muzică și se scrie pornind de la linia a doua a portativului, cea pe care se scrie nota SOL.

Cheia SOL Nota SOL

4. Citiți și completați oral fiecare propoziție.

- Fiecărui sunet îi corespunde o
- Notele muzicale sunt scrise pe liniile sau pe ... portativelor.
- La începutul fiecărui portativ se notează ... SOL.

5. Exersați scrierea cheii SOL pe caietul de muzică.

6. Cântați după auz cântecul *Vulpea și rața*. Observați portativele. Numărați portativele și spuneți câte sunt.

- Din ce sunt formate portativele?
- Ce reprezintă semnul scris la începutul fiecărui portativ?
- Ce mai apare pe portativ în afara cheii SOL?
- Ce este scris sub fiecare notă muzicală?

Vulpea și rața (după auz)

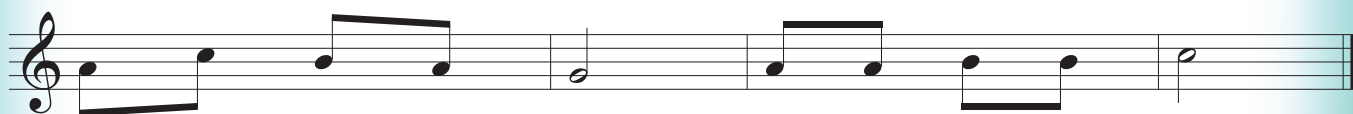
Muzica: Gheorghe I. Mugur

1. Mac, mac, mac, mac, mac, mac, mac, mac, „Ce pof-tești? Ce pof-tești?”, Stri-gă ra-ța

că-tre vul-pe. „Ci-ne ești, ce pof-tești?” „Sunt o bu-nă so-ră, Vin să fa-cem ho-ră.

În - să cum să fac, Căci nu pot pe lac.“

2. Mac, mac, mac, mac,
Mac, mac, mac, mac,
„Nu glumești? Nu glumești?”,
Toate rațele întrebă,
„Ne cunoști? Ne cunoști?”
„Cum nu, vai de mine,
Ne cunoaștem bine
Și-aș vrea să vorbim,
Să ne și-nrudim.“

3. Mac, mac, mac, mac,
Mac, mac, mac, mac,
Un rățoi, mai codac,
Luă cuvântul cu grabire
Și vorbi înfocat,
Zicând: „Priviți bine,
Are gheare fine
Și colți ascuțiți,
De ea vă feriți!”

4. Mac, mac, mac, mac,
Mac, mac, mac, mac,
„Bine zici, bine zici”,
Rațele strigau răstite:
„Fugi de-aici, fugi de-aici.”
Iar vulpea șireată,
Cu gușa uscată,
Trist-a mai plecat,
După alt vânat.

Sunetul și nota SOL

OBSERVĂM

- Interpretați cântecul *Împreună să jucăm*.
- Observați înălțimea sunetelor muzicale.
- Pe care linie a portativului este scrisă prima notă?

Împreună să jucăm

(după auz)

Din folclorul copiilor

Allegretto

Îm-pre-u-nă să jucăm, Ho-ra ma-re să formăm,
Să mai vi-nă la ju-cat Ci-ne pân-a-cum a stat.

Do₂
Si
La sunete înalte
Sol
Fa sunete medii
Mi
Re sunete joase
Do₁

Do₂
Si
La
Sol
Fa
Mi
Re
Do₁

REȚINEM!

Nota SOL se scrie pe linia a doua a portativului.

EXERSĂM

Exemplu: – sunete mai scurte
– sunete potrivite
– sunete mai lungi

Cântec

Muzica: I.D. Vicol

Da-că nu-mi zici SOL, Eu te dau de gol, Cip, cip, cip, ci-rip, Cip, cip, cip, ci-rip.

3. Scrieți pe caietul de muzică un rând cu nota SOL, repetând modelul de mai jos.

4. Cântați versurile melodiei *La moară* pe cuvinte.

Unde ați întâlnit nota SOL? Ridicați mâna la fiecare silabă cântată pe nota SOL.

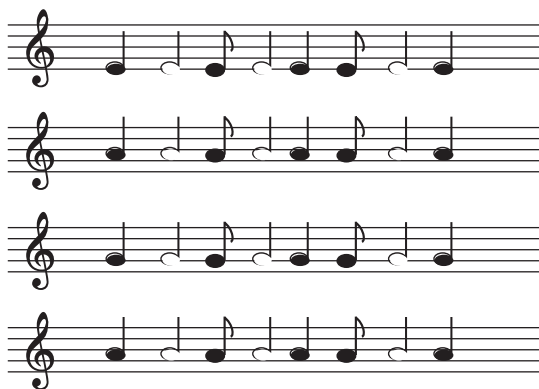
La moară
(după auz)

Versuri: Rusalin Mureșan Muzică: Maria O. Ionescu

Vesel

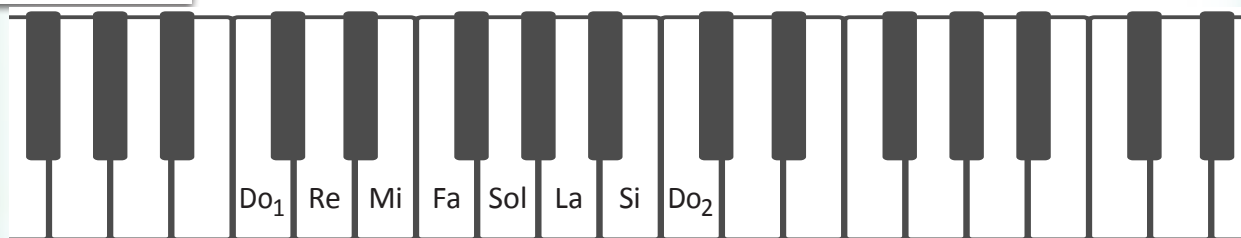
1. Am por-nit în zori la moa-ră, în că-ru-ță sa - cii-s grei, Grâu bo-gat de
pri - mă - va - ră Ni se o - dih - neș - te-n ei.

5. Identificați portativele pe care este scrisă nota SOL.

CÂNTARE INSTRUMENTALĂ

• Priviți claviatura unei jucării muzicale cu clape (miniorgă).

• Folosiți o miniorgă și cântați nota SOL.

Sunetul și nota MI

OBSERVĂM

- Cântați, după auz, cântecul *Împreună să jucăm*.
- Observați notele muzicale.
- Ce notă muzicală recunoașteți? Ce sunet reprezintă aceasta?
- Pe ce linie a portativului este scrisă nota recunoscută?
- Pe ce linie a portativului este scrisă nota nou întâlnită?

Împreună să jucăm

(după auz)

Din folclorul copiilor

Îm-pre-u-nă să jucăm, Ho-ra ma-re să fomăm,

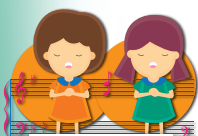
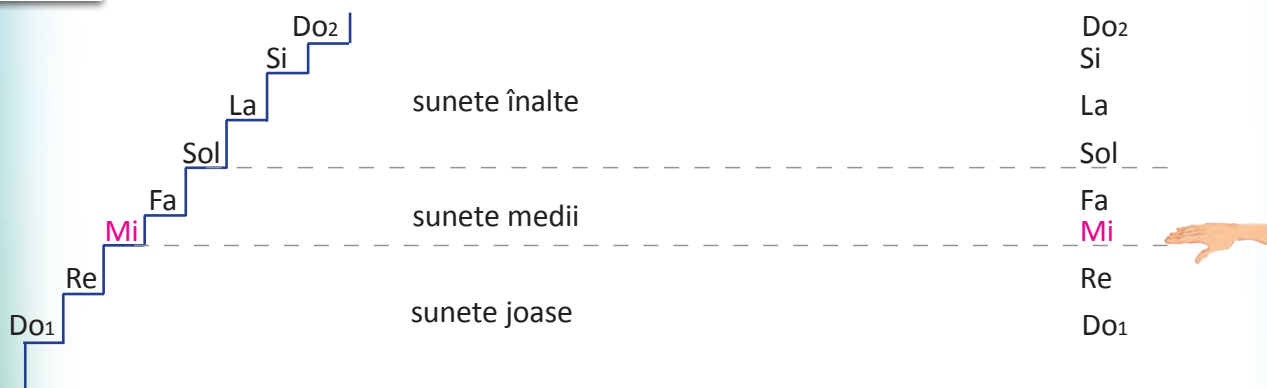

Să mai vi - nă la ju-cat Ci - ne pân - a - cum a stat.

REȚINEM!

Nota **MI** se scrie pe prima linie a portativului.
MI se cântă mai jos decât SOL.

EXERSĂM

1. Scrieți pe caiet un rând cu nota MI.

2. Cântați exercițiul melodic următor pe note și silabe.

3. Marcați cu mâna înălțimea sunetelor de la exercițiul 2 în timp ce cântați.

4. Transcrieți pe caiet portativul de la exercițiul 2.

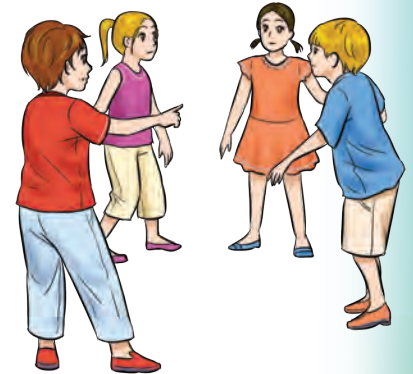
5. Intonați cântecul *Ala-bala, portocala* arătând cu mâna înălțimea sunetelor SOL și MI.

Ala-bala, portocala

(după auz)

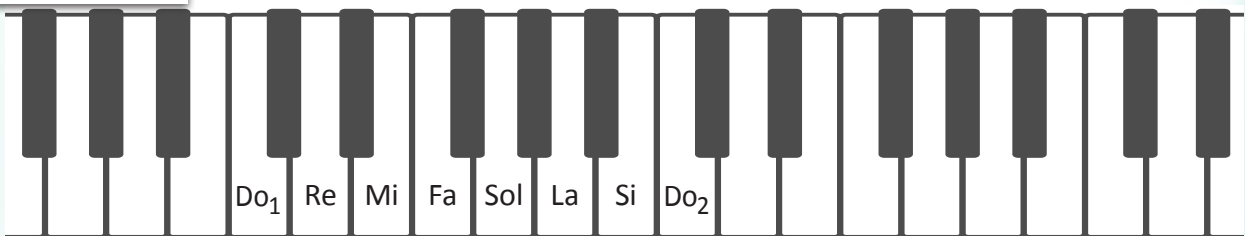
Din folclorul copiilor

6. Identificați portativele pe care sunt scrise numai notele MI și SOL.

CÂNTARE INSTRUMENTALĂ

• Priviți claviatura unui instrument cu clape (miniorgă).

- Cântați la miniorgă nota MI. Rețineți locul sunetului MI pe claviatură.
- Cântați la miniorgă cântecul *Împreună să jucăm*.

Sunetul și nota LA

OBSERVĂM

- Cântați după auz cântecul *Mama*.
- Priviți primul portativ al cântecului *Mama*.
- Ce sunete și note recunoașteți? Nota scrisă pe spațiul doi este **LA**.
- Cum este înălțimea sunetului nou pe care l-ați întâlnit, în comparație cu cele învățate? Citiți notele cântecului.
- Cântați pe note cântecul.

Mama (după auz)

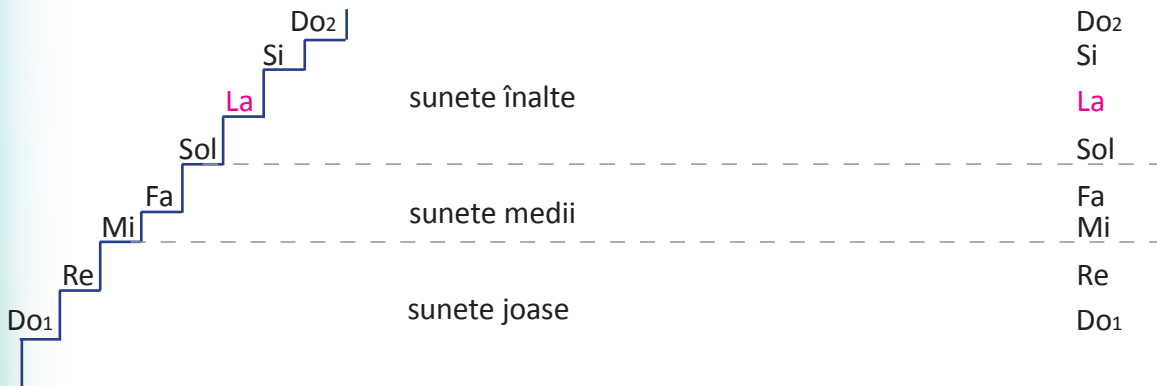
Din folclorul copiilor

Andante

Pen - tru a vă creș - te? Vă dați sea - ma? Es - te ma - ma, ma - ma, ma - ma!
Ci - ne dă - ru - ieș - te? Vă dați sea - ma? Es - te ma - ma, ma - ma, ma - ma!

REȚINEM!

Nota **LA** se scrie pe al doilea spațiu al portativului.
Sunetul **LA** este mai înalt decât **MI** și **SOL**.

1. Recunoașteți sunetele și notele de pe portativ, apoi scrieți-le în caiete.

2. Scrieți pe caiete nota LA cu durate scurte, mijlocii și lungi.

3. Citiți notele cântecului *Lanțul*. Intonați-l întâi pe note, apoi pe cuvinte.

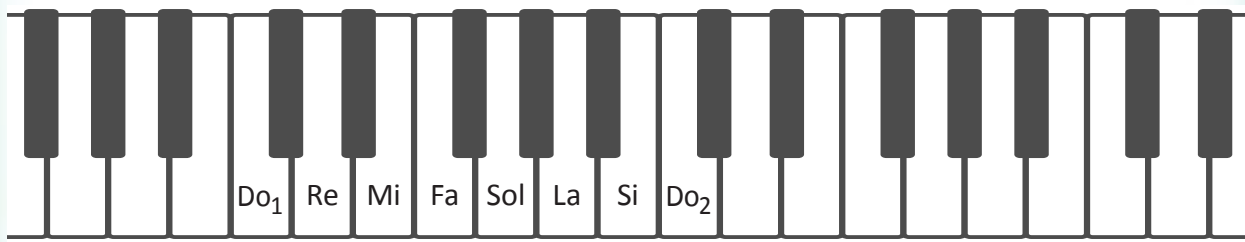
Lanțul (după auz)

Versurile: Ivonne Buzescu

Din folclorul copiilor

**CÂNTARE
INSTRUMENTALĂ**

- Cântați la miniorgă nota LA. Rețineți locul sunetului LA pe claviatură.
- Cântați la miniorgă cântecul *Lanțul*.

Sunetul și nota DO₁

OBSERVĂM

- Intonați, după auz, cântecul *Vrăbiuța*.
- Citiți notele de pe portativ.
- Ce sunete și note recunoașteți?
- Ce înălțime are sunetul nou întâlnit față de cele cunoscute?
- Unde este scrisă nota corespunzătoare acestui sunet?

Vrăbiuța (după auz)

Muzica: Corneliu Mereș

Andante

1. Vră - bi - u - ța se dă u - ța, U - ța, u - ța cu cren - gu - ța
2. Ar pof - ti și ea, dră - gu - ța, Dar se te - me, să - ră - cu - ța,
Și pri - veș - te gă - i - nu - ța, Ciu - gu - lind mă - mă - li - gu - ța.
Că mi-o ve - de pi - si - cu - ța Și o-n - ha - ță cu lă - bu - ța.

REȚINEM!

Sunetul **DO₁** se cântă mai jos decât sunetele învățate, fiind un sunet mai grav.
Nota **DO₁** se scrie sub portativ pe o linie ajutătoare aflată la o distanță egală cu cea a spațiilor din portativ.

Do ₂		Do ₂
Si		Si
La	sunete înalte	La
Sol		Sol
Fa	sunete medii	Fa
Mi		Mi
Re	sunete joase	Re
Do ₁		Do ₁

EXERSĂM

1. Scrieți pe caiet un portativ cu nota DO₁.
2. Citiți notele, apoi intonați melodic exercițiul de mai jos.

3. Cântați pe note melodia următoare. Marcați apoi cu mâna înălțimea sunetelor.

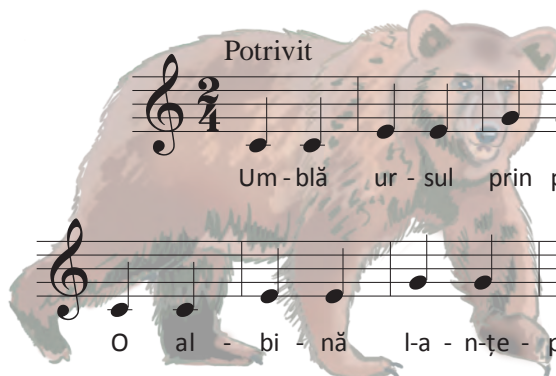
4. Citiți notele cântecului *Umbălă ursul*. Urmăriți durata notelor (mai lungi, medii). Cântați-l pe note, apoi pe cuvinte.

Umbălă ursul

(după auz)

Muzica: D.G. Kiriac

Potrivit

Um - blă ur - sul prin pă - du - re, Du - pă fragi și du - pă mu - re.
O al - bi - nă l-a - n-țe - pat, Ur - sul fu - ge su - pă - rat.

5. a) Cântați cântecul cu toată clasa, imitând ursul.

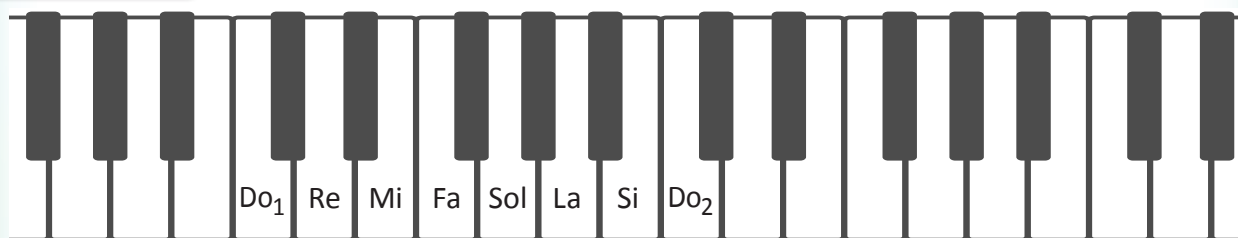
b) Cântați pe grupe, apoi individual.

6. Realizați, pe caiet, un desen inspirat de versurile acestui cântec.

7. Scrieți, după dictare, pe caietul de muzică notele DO₁, MI, SOL, LA.

**CÂNTARE
INSTRUMENTALĂ**

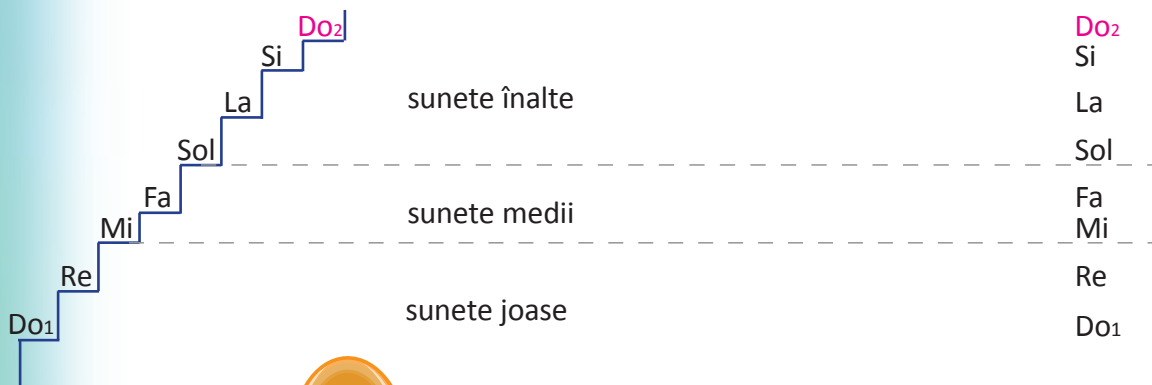

- Cu degetul mare, apăsați pe claviatura miniorgii clapa corespunzătoare sunetului **DO₁**. Rețineți locul acesteia.
- Cântați la miniorgă cântecul *Vrăbiuța*.

Sunetul și nota DO₂

OBSERVĂM

- Intonați, după auz, cântecul *O trompetă sună*.
- Numiți sunetele și notele cunoscute.
- Ce înălțime are sunetul nou întâlnit față de cele cunoscute?
- Unde este scrisă nota acestui sunet?
- Cântați pe note muzicale cântecul, marcând înălțimea cu mâna.

O trompetă sună

(după auz)

Muzica: Ana Motora-Ionescu

O trom-pe-tă su-nă, Ta, ta, ta, ta, ta, Co-pi-ii s-a-du-nă,
 Ta, ta, ta, ta, ta, Bum, bum, bum, bum, To-ba ba-te, ba-te ne-n-ce-tat,
 Cla-sa noas-tră es-te ga-ta, S-a în-co-lo-nat.

REȚINEM!

Sunetul DO₂ este un sunet înalt (subțire).
 Nota DO₂ se scrie pe spațiul al treilea al portativului. Linia verticală este scrisă în stânga ovalului, în jos.

1. Citiți notele, apoi intonați melodic următorul exercițiu.

2. Citiți notele cântecului *La moară*. Cântați apoi melodia pe note și cu versuri.

La moară (după auz)

Versuri: Rusalin Mureșan

Muzică: Maria O. Ionescu

1. Am por-nit în zori la moa-ră, în că-ru-ța sa - cii-s grei, Grâu bo-gat de

pri - mă - va - ră Ni se o - dih - neș - te-n ei.

3. a) Cântați cu întreaga clasă cântecul *La moară*. Alegeți un solist care va cânta versurile. Restul clasei cântă silabele *Ti-ca, ti-ca...*

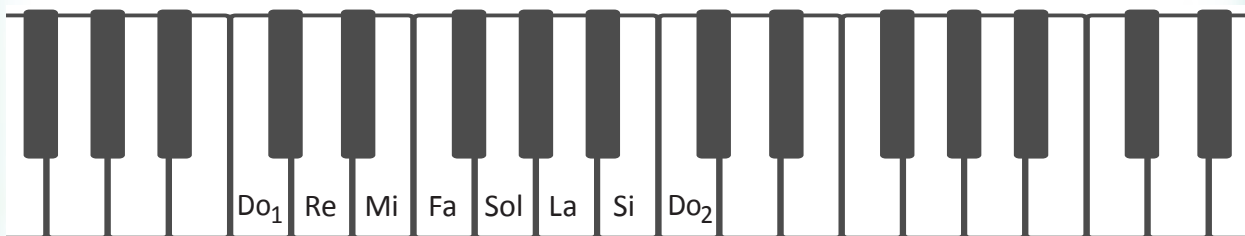
b) Cântați pe grupe. O grupă cântă versurile, alta, silabele *Ti-ca...*

4. Scrieți pe caietul de muzică un rând cu nota DO₂ după modelul de mai jos:

CÂNTARE INSTRUMENTALĂ

5. Transcrieți pe caietul de muzică numai notele de pe portativul pe care sunt scrise notele învățate.

- Cântați la miniorgă, apăsând cu degetul mic pe clapa corespunzătoare sunetului DO₂.
- Cântați la miniorgă cântecul *O trompetă sună*.

OBSERVĂM

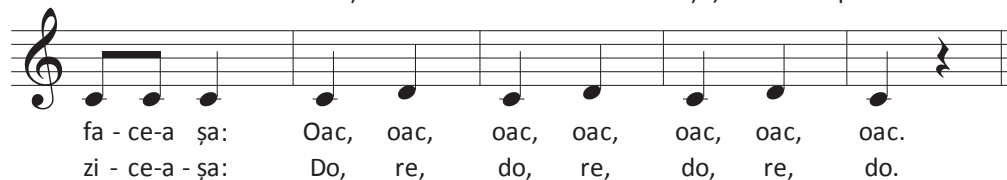
- Citiți notele cântecului *Broșuța*. Ce sunete și note recunoașteți?
- Cântați cântecul după auz, apoi pe note.
- Unde se află nota **RE** pe portativ? Cum se cântă sunetul **RE** față de **DO₁**? Dar față de **MI**?
- Urmăriți scara muzicală și spuneți unde este situată nota **RE** față de celelalte note învățate.
- După înălțime, ce fel de notă este: gravă, medie sau acută?

Broșuța
(după auz)

Muzică și versuri: I.D. Vicol

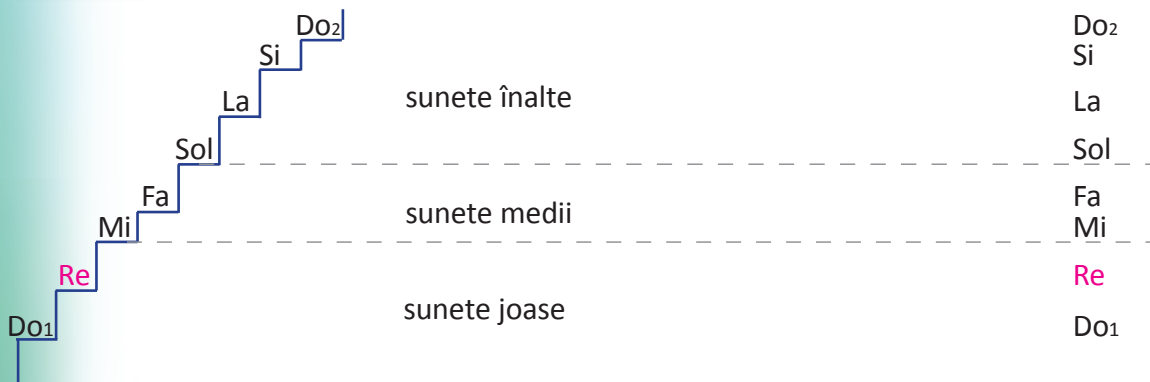
1. Mi-a spus mi - e ci - ne - va Că broș - cu - ța
2. La școa - lă de-ar în - vă - ța, Ea pe no - te

REȚINEM!

Nota **RE** se scrie sub prima linie a portativului.

Sunetul se cântă mai sus decât **DO** și mai jos decât celelalte note.

EXERSĂM

1. Scrieți pe caietul de muzică un rând cu nota RE.

2. Transcrieți notele de pe portativ pe caiet și scrieți sub fiecare denumirea lor.

3. Scrieți pe portativ (pe caietul de muzică) notele muzicale corespunzătoare denumirilor lor.

4. a) Cântați melodia *Masă mare*, întâi pe note, apoi pe versuri.

b) Imitați mișcările sugerate de versuri.

Masă mare

(după auz)

Din folclorul copiilor

1. Do - uă găș - te fac gă - luș - te, Doi țân - țari — fac văr - zari. —
 2. Și când toa - te - au fost gă - ta - te, Gâs - ca la - tă și gu - șa - tă

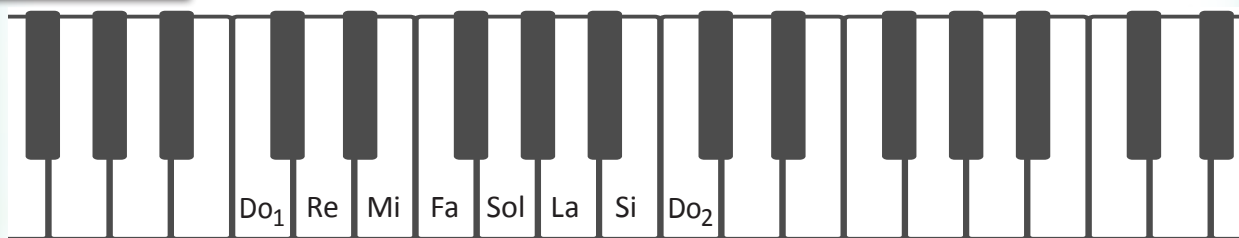
Un bo - boc — su - flă - n foc Și co - co - șul, sus pe pli - tă, În - vâr - teș - te
 A dat fu - ga la ve - cin S - a - du - că oa - la cu vin. — Un mo - tan, ce

o clă - ti - tă, Cal - dă, cal - dă, ru - me - ni - tă.
 sta pi - tit, — A mân - cat tot ce - a gă - sit. —

**CÂNTARE
INSTRUMENTALĂ**

- Puneți degetul arătător pe clapa sunetului **RE** la miniorgă. Rețineți locul acestei note.
- Cântați la miniorgă unul dintre cântecele învățate.

OBSERVĂM

- Citiți notele de pe portativul cântecului *Joc*.
- Pe ce spațiu ați întâlnit o notă nouă?
- Unde se află pe scara muzicală? Ce înălțime are această notă față de notele învățate?
- Cântați pe note cântecul, apoi cu versuri.

Joc Popular

Allegretto

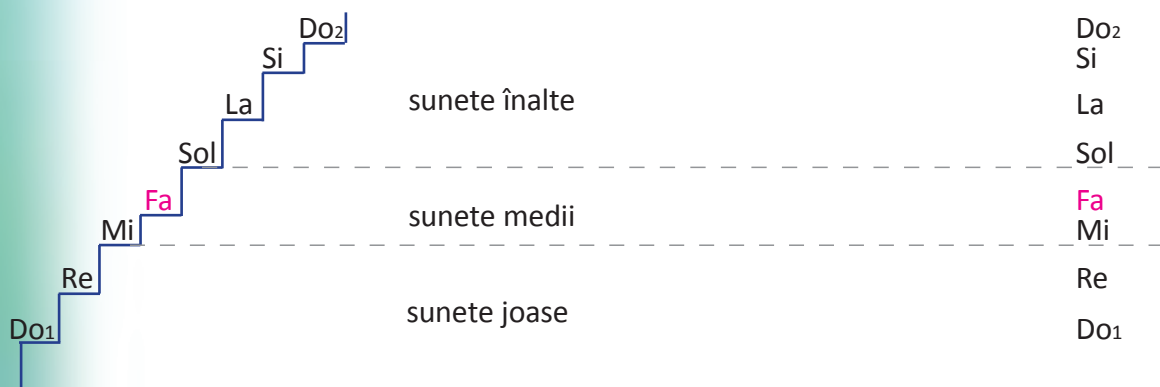
1. Joc a - șa cum es - te ho - ra, Nu-i în ța - ra ni - mă - nu - ia.
 2. Cât e lu - mea să tră - ias - că Ho - ra ma - re ro - mâ - neas - că.
 3. De la mun - te pân - la ma - re Să în - tin - dem ho - ra ma - re.

Doi pași î - na - in - te și doi î - na - poi, Vezi a - șa se joa - că Ho - ra pe la noi.

REȚINEM!

Nota **FA** se scrie pe primul spațiu al portativului.
 Sunetul **FA** se cântă mai sus decât **MI** și mai jos decât **SOL**.

- Faceți o horă și dansați după cum indică versurile cântecului *Joc*.

1. Citiți notele cântecului *Capra cu trei iezi*.

- Cântați cântecul pe note, apoi cu versuri.
- Cântați în cor, pe grupe și individual.
- Puteți să folosiți jucării muzicale pentru a vă acompania.

Capra cu trei iezi

(după auz)

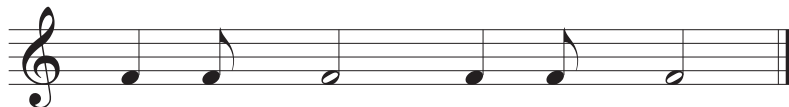
Muzica: Timotei Popovici

Moderato

Trei iezi, cu-cu-ieți, U-șa ma-mei des-cu-ieți, Că ma-ma v-a-
du-ce vo-uă: Frun-ze-n-bu-ze, iar-bă-n-bar-bă, Drob de sa-re
în spi-na-re, Mă-lă-iaș în căl-că-iaș, Smoc de flori pe sub-su-ori.

2. Scrieți pe caietul de muzică nota FA.

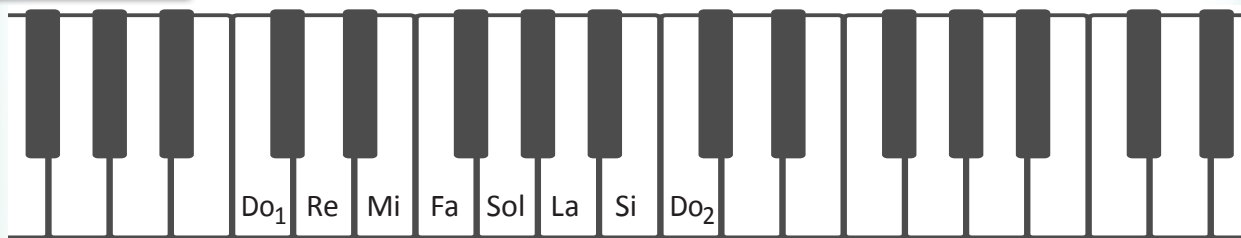

3. Scrieți pe alt portativ notele DO₁, RE, MI, FA, SOL, LA, DO₂ (cu semnul notei cu durată mai lungă ♩).

4. Transcrieți pe caiet notele de mai jos și scrieți-le denumirea.

CÂNTARE INSTRUMENTALĂ

- Cântați la miniorgă nota **FA**.
- Cântați la miniorgă cântecul *Joc* sau *Capra cu trei iezi*.

OBSERVĂM

- Cântați cântecul *Iepuraș, drăgălaș*.
- Pe ce linie ați întâlnit o notă nouă?
- Comparați înălțimea acestui sunet cu LA și DO₂.

Iepuraș, drăgălaș

După Alexandru Voevidca

Rărișor

le - pu - raș, dră - gă - laș, A fu - git pes - te i - maș
Dar Co - dău, câi - ne rău, L - a stâr - nit din cui - bul său

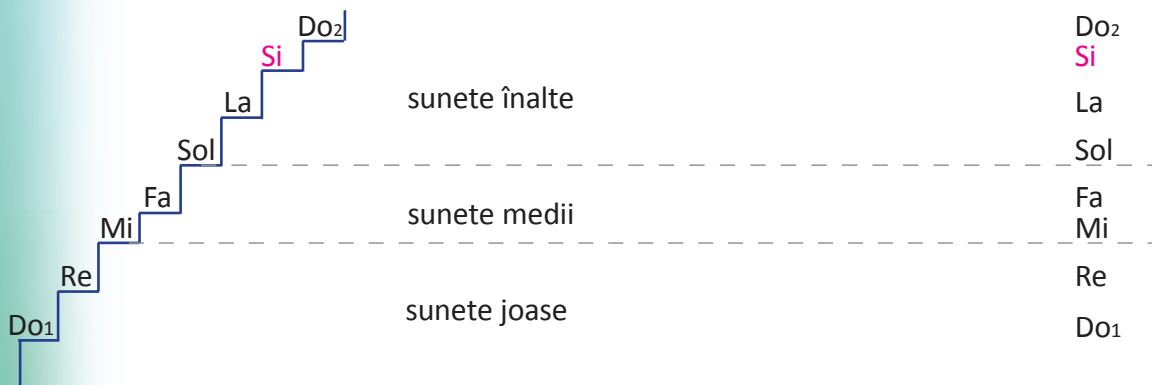

Și s - a dus co - lo sus, În - tr - o tu - fă s - a as - cuns.
Și - a ple - cat spe - ri - at, În cel co - dru - n - tu - ne - cat.

REȚINEM!

Nota **SI** se scrie pe linia a treia a portativului.
Sunetul este mai jos decât **DO₂** și mai sus decât celelalte.

EXERSĂM

1. Cântați pe note și cu versuri cântecul *Porumbița*.
2. a) Interpretați cântecul întâi cu toată clasa.
b) Împărțiți apoi clasa în două grupe. Una va cânta prima parte a cântecului și cealaltă, a doua parte a acestuia.
c) Cântați individual melodia.
d) Cântați în grupuri de doi (duet) și de trei copii (trio).
e) Acompaniați cântecul cu jucării muzicale.

Porumbița

(după auz)

Muzica: George Breazul

Moderato

Po - rum - bi - ță, O, dră - gu - ță,
Ful - gi - șo - rii, O - chi - șo - rii,
Un - de-ți speli tu oa - re Doar în ro - uă
Al - be - le-a - ri - pioa - re? Sau în va - le,
1. Sau când plo - uă Te faci fru - mu - și - că.
Lân - gă ca - le, Te speli mi - ti - ti - că.
2. ti - că.

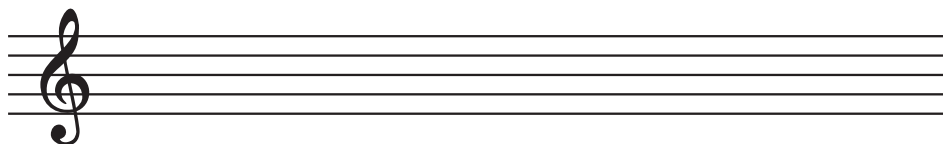

3. Scrieți pe caietul de muzică un rând cu nota SI ().

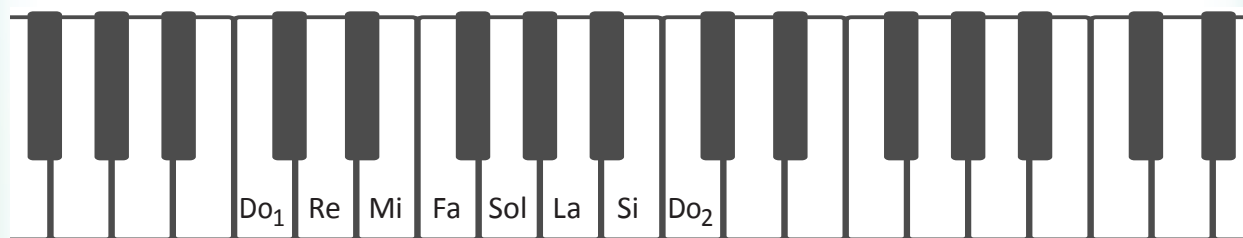
4. Scrieți pe caiet notele muzicale următoare și sub ele denumirile lor.

5. Scrieți pe caietul de muzică notele și denumirile lor, apoi intonați-le indicând cu mâna înălțimile.

DO₁ RE MI FA SOL LA SI DO₂

- Cântați la miniorgă nota **SI**.
- Cântați la miniorgă cântecul *Porumbița*.

OBSERVĂM

- Cântați pe note și apoi cu versuri *Cântecul gamei*.
- Numiți notele muzicale marcate în versuri.
- Cu ce notă începe melodia?
- În ce ordine apar notele muzicale marcate în versuri?

Cântecul gamei

Muzica: Richard Rodgers

1. **DO** e-o doam-nă cam voi - ni - că, **RE** un re - ge mus - tă - cios, _____
 2. Do, do - vlea - cul e ro - tund, _____ Re, re - chi - nii - n - mări se as - cund,

MI o mi - că tur - tu - ri - că, **FA** un fal - nic chi - pa - ros, _____ **SOL** un
 Mi, mig - da - le - n tort se pun, _____ Fa, fa - za - nul nu - i pă - un, _____ Sol, sol -

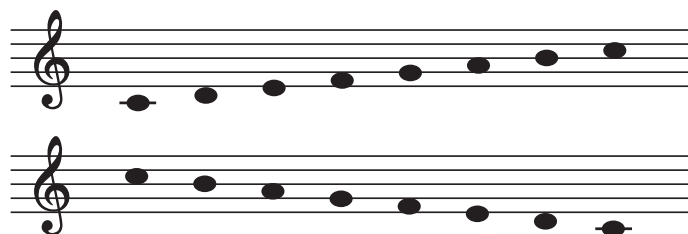
sol - dă - țel de trea - bă, **LA** un lac ne - țăr - mu - it, _____ **SI** e ul - ti - ma si -
 fe - giul nu e greu, _____ La, la fel cân - țăm me - reu, _____ Si, si - lit n - ai în - co -

la - bă și spre **DO** iar am por - nit.
 tro _____ și ne - n - toar - cem iar la Do.

REȚINEM!

- Succesiunea (înșiruirea) celor opt sunete așezate în ordinea înălțimii lor formează o gamă. Gama care începe și se sfârșește cu sunetul DO se numește **gama DO**.
- Sunetele gamei se numesc treptele gamei. Ele se numerotează de jos în sus, începând cu cel mai jos sunet și terminând cu cel mai înalt. La gama DO se începe cu sunetul DO₁ (do de jos) și se termină cu sunetul DO₂ (cel mai înalt).

1. Scrieți pe caiet gama DO în suire și în coborâre. Numerotați apoi treptele gamei.
2. a) Cântați melodia *Dirijorul DO*.
b) Alegeți un copil care să dirijeze.

Dirijorul DO

Muzică și versuri: Ana Motora-Ionescu

2. Și disciplinate, toate cântă-n cor,
Fiecare-ascultă de Do dirijor.
3. Ele se prezintă pe numele lor,
Sol, Sol, La, La, Sol, Mi, Do, Do, dirijor.
4. Ia ascultă glasul păsărelelor,
Uite că și ele au un dirijor.

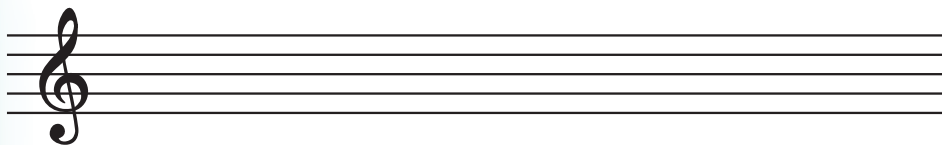
Joc muzical

3. Alegeți din clasă un grup de copii care să reprezinte nota **DO₁**. Aceștia vor cânta numai măsurile în care este sunetul **DO₁**. Cântați cântecul combinând corul clasei cu grupul **DO₁**.

4. Transcrieți pe caiet exercițiul următor, apoi scrieți sub portativ denumirile notelor învățate.

5. Transcrieți exercițiul pe caiet, apoi scrieți pe portativ notele corespunzătoare.

MI SOL SOL MI LA DO₁ MI DO₁ LA SOL

6. Completați, pe caiet, schema cu denumirile notelor.

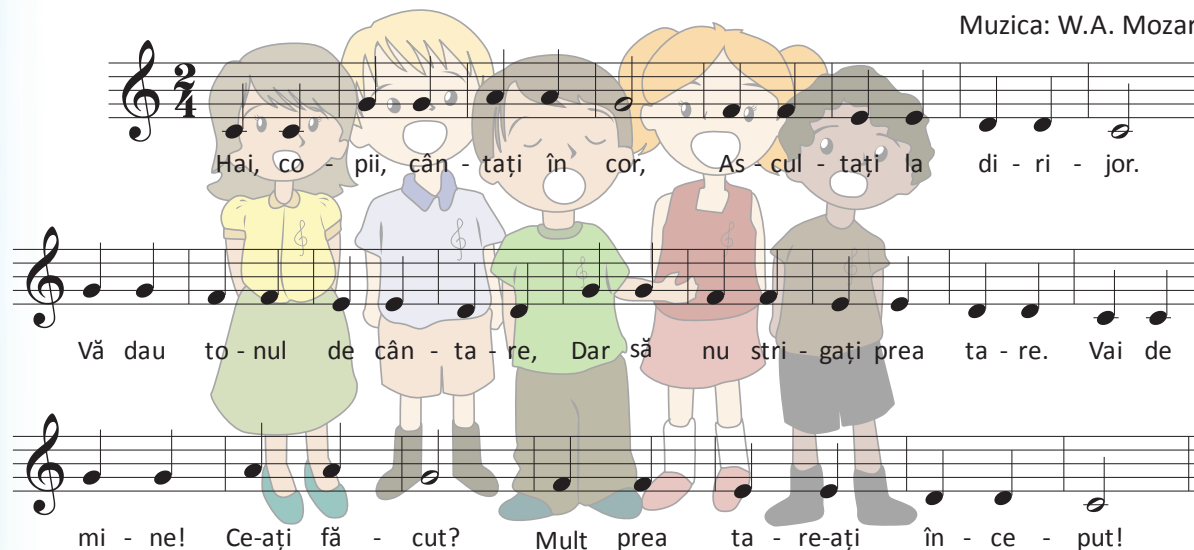

Recapitulare

1. Cântați gama DO. Indicați cu mâna înălțimea sunetelor în gama DO.
2. Cântați pe note cântecul care urmează.

Melodie

Muzica: W.A. Mozart

Hai, co - pii, cân - tați în cor, As - cul - tați la di - ri - jor.
Vă dau to - nul de cân - ta - re, Dar să nu stri - gați prea ta - re. Vai de
mi - ne! Ce-ați fă - cut? Mult prea ta - re-ați în - ce - put!

Eine kleine Nachtmusik, de Wolfgang Amadeus Mozart.

AUDIȚIE

3. Care sunt notele gamei DO? Notați-le în caiet.
4. Scrieți pe portativ notele corespunzătoare sunetelor MI, SOL, FA, RE, DO₁, LA, DO₂, SI.
5. Notați pe portativ notele corespunzătoare gamei DO menționate prin numere sub portativ.

LECTURĂ

Wolfgang Amadeus Mozart

Marele muzician, denumit și „copilul-minune al muzicii“, s-a născut în Austria, la Salzburg, în anul 1756. Încă din copilărie a dat dovadă de mult talent. Astfel, la vârsta de patru ani, el scrie prima lui compoziție muzicală. La șase ani știa să cânte la clavecin și se remarcase ca un compozitor de excepție pentru acea vârstă. Devine dirijor la 14 ani, când conducea orchestra ce-i cânta compozițiile. A fost și un bun interpret.

A trăit numai 35 de ani, dar a lăsat omenirii multe creații muzicale deosebite. A creat 41 de simfonii, în jur de 50 de concerte pentru diferite instrumente și opere, cum ar fi *Flautul fermecat*, *Răpirea din Serai*, *Nunta lui Figaro* etc.

Evaluare

- Completați pe caiet propozițiile de mai jos.
 - Pe prima linie a portativului se scrie nota
 - Sunetul SOL este mai ... decât sunetul LA.
 - Cel mai înalt sunet învățat este

- Scrieți pe caiet exemplul de mai jos și uniți după model.

DO₁ RE MI FA SOL LA SI DO₂

- Transcrieți pe caiet, apoi notați pe portativ notele denumite.

- Transcrieți pe caiet portativul de mai jos și scrieți sub el denumirile notelor învățate.

- Cântați unul dintre cântecele învățate în această unitate.

Exercițiul	FB	B	S
1	toate răspunsurile corecte	două răspunsuri corecte	un răspuns corect
2	toate corespondențele corecte	două corespondențe corecte	o corespondență corectă
3	șase note reprezentate corect	patru-cinci note reprezentate corect	două-trei note reprezentate corect
4	cinci note identificate corect	trei-patru note identificate corect	una-două note identificate corect
5	interpretare corectă	—	—

Repertoriu de cântece

Mamei

Moderato

Muzica: Marțian Negrea

1. Hai, ve - niți, frați și su - rori Să cu - le - gem mân - dre flori, Flori ce noi le - am
2. În mă - nunchi să le le - găm, Ma - mei noas - tre să le dăm Și a - șa să - i
se - mă - nat Și cu a - pă le - am u - dat. Tra, la, la, la, la, la, Și cu a - pă le - am u - dat.
a - ră - tăm Că iu - bi - re îi păs - trăm. Tra, la, la, la, la, la, Că iu - bi - re îi păs - trăm.

Primăvara a sosit

Allegretto

Muzica: Nicolae Oancea

1. Pri - mă - va - ra ia - răși a so - sit, Hai, co - pii, hai - deți la joc! Și câm -
2. Pă - să - re - le - le ci - rip în zbor, Hai, co - pii, hai - deți la joc! Ci - ri -
pi - a ia - răși a - n - ver - zit. Hai, co - pii, hai - deți la joc! Hai, cu ma - re
pesc, ci - rip în gla - sul lor. Hai, co - pii, hai - deți la joc! Să cân - tăm și
bu - cu - ri - e, Hai la joc! Să ju - căm min - ge - a - n câm - pi - e, Hai la joc!
noi ca e - le, Hai la joc! A - le noas - tre cân - te - ce - le, Hai la joc!

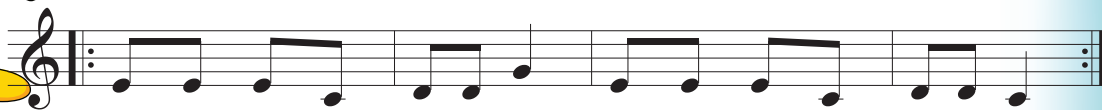

Bondarul

Muzică și versuri: Gr. Teodosiu

1. Măi, bon - da - re, bon - dă - rici, Ce - ai că - tat la noi a - ici?
2. Cu - n bon - dar să nu glu - mești Și de el să te fe - rești.
3. Da - că nu te vei fe - ri, Cu a - cul te va ră - ni.

Bâz, bâz, bâz, bon - da - re, bâz! Bâz, bâz, bâz, bon - da - re, bâz!

E pe lume un băiat

Versuri: Mihai Dumbravă

Muzică: Mihai Petrov

Adagio buffo

1. E pe lu - me un bă - iat, Ca - re - i veș - nic ne - spă - lat.
Ciu - fu - lit, ne - piep - tă - nat, Mof - tu - ros și îm - buf - nat.

Allegretto

2. A - re tot - dea - u - na toa - ne, Dar da - că - i pro - miți bom - boa - ne
3. Par - că doar - me în pi - cioa - re, Dar da - că - l chemi la plim - ba - re,

Se în - vâr - te ca sfâr - lea - za, ne - n - ce - tat.
la să - l vezi cum mai tre - sa - re - n - vi - o - rat.

Nu lăsa pe mâine!

Versuri: G. Moraru

Muzică: D.D. Stancu

Allegretto

1. Nu lă - sa pe mâi - ne, nu! Ce poți fa - ce
2. Tre - bă bu - nă da - că vrei, Să o faci la
3. Și când lu - cru-i is - pră - vit, Vei fi cel mai

chiar a - cu', Chiar a - cu', Chiar a - cu!
tim - pul ei, Tim - pul ei, Tim - pul ei!
mul - țu - mit, Mul - țu - mit, Mul - țu - mit!

Cântă iar în cânguri

Muzica: Ion D. Vicol

1. Cântă iar în cânguri pă - să - ri - le, Tra, la, la, la, la, la, la,
2. Braz - dă - a - dâ - n - că trag iar plu - gu - ri - le, Tra, la, la, la, la, la, la,

Mu - guri noi îm - bra - că ra - mu - ri - le, Tra, la, la, la, la, la, la, la.
Să ro - deas - că - n va - ră la - nu - ri - le, Tra, la, la, la, la, la, la, la.

Vino, vară

Versuri: Petre Dulfu

Muzică: Timotei Popovici

Vi - no, vi - no, dul - ce va - ră, Să mai ies la câmp a - fa - ră,

Să urc pla - iuri gâ - fă - ind, Văi, po - ie - ne să co - lind.

Vara a sosit

Muzica: D.G. Kiriac

Allegretto

1. Săl - tăm de bu - cu - ri - e, Căci va - ra a so - sit _____ Și
2. Mi - res - me ne __ în - ba - tă, Căci fă - nul e co - sit, _____ Mier -

flo - ri - le-n câm - pi - e Fru - mos - au în - flo - rit. _____ 1.2. Tra, la, la, la,
li - ța cân - tă dul - ce În crân - gul în - frun - zit. _____

la. _____ Tra, la, la, la, la, la. _____ Tra, la, la, la, la, la. _____ la. _____

La seceriș

Versuri: Mihail Cosma

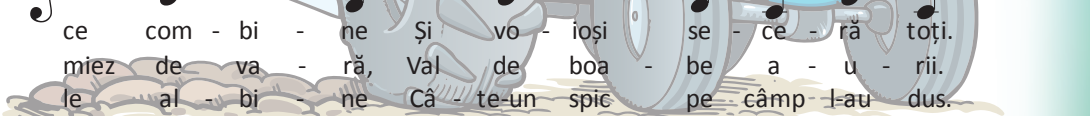
Muzică: Liviu Comes

Ta-ca, ta-ca, ta! Ta-ca, ta-ca, ta! 1. Pe câm - pii de
2. Ce fru - mos se
3. Hai și noi du -

soa - re pli - nă, Ca un stol zbu - răm din zori, Lân - gă har - ni -
des - fă - șoa - ră La - nu-n - tins, cu - spi - ce mii, Pâr - gu - ind, în
pă com - bi - ne Să cu - le - gem pas cu pas, Ca mi - cu - țe -

ce com - bi - ne Și vo - ioși se - ce - ră toți.
miez de va - ră, Val de boa - be a - u - rii.
le al - bi - ne Că - te-un spic pe câmp - l-au dus.

Copilărie

Din folclorul copiilor

Dragi co - pii din lu - mea-n - trea - gă, Flori al - bas - tre, mân - dre flori.
Toa - te gân - du - ri - le noas - tre Se în - dreap - tă _____ Că - tre voi.

Co - pi - lă - ri - a n - o vom ui - ta. Nu ne mai în - tâl - nim cu ea, _____ nim cu ea.

Dicționar de termeni

accent = intonarea mai apăsată (ton) a unui sunet muzical.

canto coral = cântare în grup mare.

clavecin = instrument vechi, asemănător cu pianul, care are clape și coarde. Emite sunete prin ciupirea coardelor cu o pană. Acesta s-a transformat mai târziu în pian.

concert = lucrare muzicală compusă pentru un solist vocal sau instrumentist și pentru orchestra alcătuită de obicei din trei părți; interpretare în public a unei lucrări muzicale.

cvartet = formație alcătuită din patru interpreți sau o lucrare muzicală compusă pentru această formație de patru interpreți.

hațegană = joc popular românesc din sudul Transilvaniei.

humorescă = piesă muzicală instrumentală în formă liberă, cu caracter umoristic, glumeț, sprinten.

orgă = instrument muzical format dintr-un sistem de tuburi sonore puse în acțiune cu ajutorul unor pedale și claviaturi care emit sunete asemănătoare unei întregi orchestre.

simfonie = creație muzicală pentru orchestră, alcătuită din patru părți, cu o amplă desfășurare.

sonată = piesă muzicală pentru un instrument, uneori cu acompaniament.

temă muzicală = fragment melodic ce stă la baza unei compoziții sau apare de mai multe ori pe parcursul lucrării muzicale.

țiteră = instrument muzical compus dintr-o cutie de rezonanță cu coarde de metal care, atinse cu o lamă (sau un inel) de metal sau de os, emit sunete muzicale.

violă = instrument muzical cu coarde și arcuș mai mare decât vioara, care emite sunete mai grave decât aceasta.

Cuprins

Imnul de Stat al României – *Deșteaptă-te, române!*, după Anton Pann..... 3

Unitatea 4 – Elemente de limbaj muzical (1)

14) Sunete din mediul înconjurător	6
15) Sunete muzicale vocale/instrumentale	7
16) Timbrul.....	8
17) Durata sunetelor (lungi/scurte). Ritmul.....	10
18) Dinamica. Nuanțe (tare, încet, mediu)	12
Recapitulare	15
Evaluare	16

Unitatea 5 – Elemente de limbaj muzical (2)

19) Înălțimea sunetelor muzicale	18
20) Portativul. Cheia SOL.....	20
21) Sunetul și nota SOL	23
22) Sunetul și nota MI	25
23) Sunetul și nota LA	27
24) Sunetul și nota DO ₁	29
25) Sunetul și nota DO ₂	31
26) Sunetul și nota RE	33
27) Sunetul și nota FA	35
28) Sunetul și nota SI.....	37
29) Gama DO.....	39
Recapitulare	41
Evaluare	42
Repertoriu de cântece	43
Dicționar de termeni.....	47